

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
en aan de leden van de Tweede Kamer
p/a Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

→ 110422.ynternetkons.WFT

Drachten/Itens, 22 april 2011

Onderwerp: consultatie Wet gebruik Friese taal

Geachte minister Donner, geachte leden van de Tweede Kamer,

Wij maken gaarne gebruik van de mogelijkheid om het voorliggende concept van de 'Wet gebruik Friese taal' van commentaar te voorzien.

Als **Feriening Frysk Underwiis** (FFU) ijveren wij al sinds 1987 voor een aan het Nederlands gelijkberechtigde, volwaardige plaats voor de Friese taal en cultuur in het gehele onderwijs. Dat is bij lange na nog niet bereikt, maar misschien kan de nog wat aangepaste en aangescherpte 'Wet gebruik Friese taal' daartoe een effectief middel zijn. Ondertussen ligt daaraan meer dan anderhalve eeuw taalstrijd aan ten grondslag. Het ligt dan ook voor de hand dat het streven erop gericht moet zijn om tot een wetgeving te komen die zo goed en zo volledig mogelijk is. Dat betekent bijvoorbeeld dat ook het domein 'onderwijs in de Friese taal en cultuur' meegenomen moet worden. Ook op onderwijsgebied moeten nog diverse wetten worden aangescherpt en verbeterd. Daartoe hebben we ons in het verleden herhaaldelijk tot de minister van OCenW en tot de Tweede Kamer gericht. Helaas nog zonder merkbaar resultaat.

In ieder geval zijn we minister Donner dankbaar dat hij nu de koe voortvarend bij de hoorns heeft gevat. De implementatie van de verplichtingen in het *Europees Handvest voor streek- en minderheidstalen* komen hiermee in een wettelijk kader te staan, terwijl ook de zgn. *Bestuursafpraak Friese Taal en Cultuur* en het *Consultatief Orgaan* hun wettelijke verankering krijgen.

Zulks laat onverlet dat er nog een aantal tekortkomingen zijn. Wij zouden graag het volgende gehonoreerd zien:

1. Het voorstel van wet dient de status van een kaderwet te krijgen, waarin in ook in een later stadium andere wetgeving aan kan worden toegevoegd, bijvoorbeeld onderwijswetgeving voor de Friese taal, cultuur en geschiedenis. Periodiek zou de wet dus opnieuw moeten worden bekeken. Wat het onderwijs betreft is haast geboden.
2. In de wet zou een uitvoeringsconvenant opgenomen moeten worden, bijvoorbeeld afspraken voor een periode van 4 jaar, ook voor het *onderwijsdomein*.

3. In de nieuwe taalwet zou vastgelegd moeten worden dat de Provincie Fryslân een wettelijke taak heeft als het gaat om het voeren van beleid op het gebied van de Friese taal en cultuur, ook in het onderwijs. En ook dat er sprake is van een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van Rijk en Provincie samen. Het rijk en niet de Provincie Fryslân heeft immers zowel het *Europees Handvest voor streek- en minderheidstalen* als het *Kaderverdrag voor de bescherming van nationale minderheden* ondertekend. In het *Europees Handvest* gaat artikel 8 bijvoorbeeld geheel over onderwijs in de minderheidstaal (de Friese taal en Friese geschiedenis).
4. In art. 21, par. 2 wordt gesteld dat de leden van de ‘Raad voor de Friese taal’ op voordracht van het ministerie worden benoemd. Het lijkt ons logischer en wenselijker dat die leden op voordracht van Gedeputeerde Staten van de Provincie Fryslân worden benoemd. Anderhalve eeuw taalstrijd heeft ons tot de overtuiging gebracht dat niet alleen de belangen van Fryslân in Den Haag onvoldoende worden ingeschat, maar ook dat kennis en inzicht in de tweetalige situatie gebaseerd op gelijkwaardigheid – zowel theoretisch als in de praktijk – meestal ontbreekt. Ook en vooral als het om onderwijs (OCenW) gaat. Dat geldt dus ook voor een voordracht van de leden van een belangrijk orgaan als de nieuw op te richten ‘Raad voor de Friese taal’.
5. In art. 5, par. 2 staat “*kunnen* deze bestuursorganen”. Dit zou aangescherpt moeten worden tot “*moeten* deze bestuursorganen”.
6. *Omrop Fryslân* verdient een speciale status, omdat die omroep, anders dan de andere regionale omroepen, een extra taak heeft als het om de Friese taal gaat. Dat zou in de wet moeten worden verankerd. Een eigen budget voor de omroep zou die speciale status moeten benadrukken. Voldoende en kwalitatief goede uitzendingen voor peuters en voor het gehele onderwijs zijn noodzakelijk en kunnen daaruit (mede) worden betaald.
7. Er moeten betere en duidelijker afspraken over de financiën worden gemaakt. Ook wat betreft het domein onderwijs.
8. De formulering van het concept-voorstel is zwakker dan de ‘Algemene wet bestuursrecht’ (AWB) als het gaat om het mondeling gebruik van het Fries in bijeenkomsten van publieke organen. We moeten dus in de ‘Wet gebruik Friese taal’ geen stap terug doen. De nieuwe wet dient immers op alle terreinen een stap voorwaarts te zijn.
9. De aandacht voor de zichtbaarheid van het Fries bij de overheden of bij (mede) door de overheid bekostigde instellingen is van groot belang. Overheden dienen uit te stralen dat het Fries en Nederlands gelijkwaardig zijn en ook gelijkwaardig gebruikt worden. Bijvoorbeeld in het domein van de rechtspraak (rechterlijke autoriteiten) dient het Fries veel beter zicht- en hoorbaar te zijn (rechtbank, gerechtshof, politie, etc.). Bij door de overheid bekostigde instellingen, zoals de Friese scholen, zou dat eveneens het geval moeten zijn, bijvoorbeeld als het gaat om ‘bebording’ in de school en het gebruik van het Fries (notulering, correspondentie etc.) op het middenniveau (de school als organisatie). Het stellen van daarop gerichte functie-eisen aan diverse functionarissen bij overheden en onderwijsinstellingen is daartoe noodzakelijk.
10. Friestalige *kieslijsten* lijken ons eveneens een bijdrage tot de gelijkwaardigheid en de zichtbaarheid van het Fries, maar met een tweetalige *stempas* is dat zeker niet minder het geval. Dat zou dus ook goed ‘geregeld’ moeten worden.

11. De *Topografyske Wurkgroep Fryslân* heeft in zijn bijdrage (d.d. 11 april 2011) aan de internetconsultatie gesteld dat art. 10: 2g van het bovengenoemd *Europees Handvest* de noodzaak aangeeft om ook het gebruik van de Friestalige toponiemen in de ‘Wet gebruik Friese taal’ te regelen. Door het genoemde artikel expliciet te onderschrijven zet de regering het daarin beschreven taalrecht van de Friese burger op gelijke hoogte met het recht dat die burger heeft om in mondelinge en schriftelijke contacten met de (lagere) overheden de Friese taal te gebruiken. De regering dient er dan ook voor te zorgen dat in het domein dat de ‘Wet gebruik Friese taal’ bestrijkt, de burger binnen de officiële context – het schriftelijke verkeer tussen de overheden en de burger – de Friestalige toponiemen kan verlangen. Indien de spelling van de dan officiële naam in het Fries veel verschilt van die in het Nederlands, kan eventueel een Nederlandse variant worden toegevoegd. Wij pleiten ervoor om de *Topografyske Wurkgroep* bij een nadere uitwerking hiervan te betrekken.

Een en ander draagt bij tot het behoud van de Friestalige toponiemen, een belangrijk stuk erfgoed. Die namen komen daardoor o.a. in leermiddelen (schoolboeken, atlassen e.d.) te staan en zorgen er zo voor dat ze overgedragen worden op komende generaties.

Met hoogachting,
namens de *Feriening Frysk Underwiis*

drs. Th. Dijkstra, voorz.
drs. S.T. Hiemstra, secr.

Gerben Sondermanstrj. 29
9203 PT DRACHTEN
ffupost@hotmail.com
www.ffu-frl.eu